

leert de geschiedenis. Er zijn machten, die elk voor zich den Christus Gods gram zijn. Maar onderling zijn ze nog verdeeld. Zoolang ze dat zijn, zal „de“ Antichrist er door worden tegengehouden.

Al moeten we zeer voorzichtig zijn met de uitlegging van het desbetreffende onderdeel van 2 Thess. 2, toch meenen we in wat daar omtrent den weerhouder van „den“ Antichrist gezegd wordt, een fingerwijzing in deze richting te mogen zien. Paulus zegt daar, dat aan Christus wederkomst moet voorafgaan de groote apostasie, of afval, en de parousie van „den“ mensch der onwettigheid, der zonde, der goddeloosheid. En dan voegt hij er aan toe: „voor 'toegenblik weet gij, wat (hem) weerhoudt; als het Zijn tijd is, moet Hij geopenbaard worden“. Die weerhoudende macht moet straks uit den weg gedaan worden; eerst dan is de baan voor „den“ Antichrist vrijgekomen.

Op de plaats, waar ik dit artikel schrijf, heb ik niet de beschikking over den kommentaar, dien ik hier het liefst aan het woord zou doen komen; zoo noodig, kom ik op het onderwerp na thuiskomst terug. Wat ik evenwel vroeger over een en ander heb nagelezen en overwogen, heeft mij reeds eenigen tijd den indruk gegeven, dien ik althans zakelijk ook op andere Schriftplaatsen zou durven gronden, dat die weerhoudende macht wel eens de toenmalige Romeinse staatsmacht, en met name de Romeinse keizer zou kunnen zijn, de keizer, in wien ze belichaamd was. Dezelfde keizerlijke macht heeft ook Christus willen weerhouden. Waarom? Omdat Hij optrad met de pretentie: ik ben Gods Zoon. Ik ben Kurios, Heer, Soter, Heiland, ik ben God. De keizer duldde dat niet, en heeft ook na Pilatus' vonnis christenen laten doden om hun geloof aan een anderen Heiland, dan hij zelf heette te zijn. Want juist in de volheid des tijds heeft de romeinse keizer zichzelf als God, als Kurios, Soter, Gods Zoon laten verheerlijken en aanbidden. Selma Lagerlöf begint haar roman over „De Wonderen van den Antichrist“ — dat is dan ook vrijwel het eenige waardevolle gegeven en haar theologisch zeer aanvechtbare, pseudochrist en Antichrist verwarrende boek — ze begint, zeg ik, haar boek met een verhaal over den romeinse keizer, die in den nacht van Bethlehem zichzelf op het Capitool van Rome goddelijke eer laat bewijzen. Welnu — de keizer, die van een nazareenschon jood niet velen kan, dat hij God, Kurios, Soter heet, zou evenmin een ander dulden, die deze eertitels voor zich opeischte, en daarvoor de aandacht van de wereld zou vermogen te winnen. Als „de“ Antichrist zich goddelijke eer aanmatig, wat Paulus duidelijk voorspelt, dan zal de Romeinse macht dat niet dulden, zoolang zij aan de touwen van het wereldregiment trekt.

Deze gewelddadige oppressie van den Antichrist is daarom nog allerminst christelijk. Want ze heeft ook den Christus Gods het slot op den mond gelegd; en nog onlangs schreef dr R. J. Dam in ons blad over de onontkoombaarheid van den christen-vervolger-zijn voor Marcus Aurelius, den keizer. Die oppressie, dat weerhouden, is zuiver en alleen een maatregel tot zelfhandhaving. Protectie van de eigen doorgevoerde wereldconcentratie, met de onafwijshare consequentie der hardhandige afwijzing van elk concurrerend religieus centrum, al is het ook nog zoo humanistisch ingedacht en ingericht. De concurrentie

zit elken voorlooper van den Antichrist in het bloed. Ieder, die onder de oogen van den Keizer-God-Heiland-Heer zich dezelfde eerepraedicaten toekent, moet weerhouden worden door de voorloopig sterkere partij. De ééne dictator moet den anderen weerhouden, die in het gebied van den eerste den kop zou willen opsteken.

Herinnert men zich nu, dat het beeld van de romeinse keizermacht, gelijk b.v. het laatste bijbelboek het ontwerpt, zeer duidelijk ook zelf de antichristelijke grondtrekken vertoont, dan ligt de conclusie voor de hand, dat de ééne wegbereider van den Antichrist den anderen moet willen weerhouden. Zoolang die concurrentiestrijd duurt, zal „de“ Antichrist nog uitblijven.

Maar geruststellend is dit allerminst: uitstel is geen afstel. Feitelijk is het trouwens geen uitstel. Want de concurrentiestrijd is een meten der wederzijdsche krachten. In dat proces zal de zwakkere onderliggen. En zoo beteekent elk inzetten van dezen concurrentiestrijd de facto een verhaasten van de komst van „den“ Antichrist, den grooten, den éénen, den definitieven. De sterkere doemt op en begint de baan voor zich schoon te vegen.

Noem daarom geen naam, en wijs niet naar één hoofdstad, christenmensch. Zie naar de ééne en óók naar de andere, en houd tegenover beide uw beginsel vast; houd vast aan het geopenbaarde Woord. Wij leven nog in het concurrentietijdperk. Hoewel nog onlangs Stalin en Mussolini, communist en fascist, vrienden genoemd zijn, niet door ons, doch door nederlandsche nationaalsocialisten, worden toch in Nederland marxisten terzijde gesteld, en vervangen door menschen, van wie er één nog pas heeft uitgeroepen (te Rotterdam), dat hij zoo mogelijk de lieden van het z.g. politieke christendom tot zwijgen zou dwingen, „desnoods door ze eenvoudig bij den strot te grijpen“.

Wij worden bij zoo iets stil. We zien een concurrentiestrijd tusschen kerkvervolger en kerkvervolger, die beiden op hun beurt dit z.g. politieke christendom fel hebben bestreden. Wie geloof nog, dat deze twee opponenten, die den éénen keer vrienden heeten van elkander, en den anderen keer elkander uitsluiten en ter zijde stellen, den strijd om de eindbeslissing altijd zullen kunnen vermijden?

Let wel — wij zeggen niet, dat de eindstrijd loopen zal tusschen fascist en communist, en dat daarna het vóór-einde zal zijn (de parousie van den Antichrist) en vervolgens het einde (de parousie van den Christus). Wij achten een tijd van betrekkelijke herleving en herademing mogelijk. Wij hebben geen enkele zekerheid, dat de laatste afbakening van grenzen zal worden beheerscht door de probleemstelling van marxist dan wel fascist. Misschien zullen de laatste partij- en groepsnamen wel weer heel anders luiden.

Maar het gezegde moge ons in de ziel doen zinken: in de eerste plaats, dat waar de „weerhouder“ is, de antichristelijke macht in de buurt is; voorts, dat de weerhoudende macht, al houdt ze „den“ Antichrist tegen, zelf ook zeer wel antichristelijk kan zijn;

en eindelijk, dat de kerk alleen dan ontkomen kan aan het gevaar van bewustzijnsvernauwing en probleemverval-

sching, als zij hiermee ter dege rekeninghoudt.

Wie dan met ons tegen het communisme is, zal niet zeggen: elk anticomunistisch manifest wordt door ons begroet met gretige voldoening. Het zwaard, dat den communist verteert, kan ook ons verteren: zijn dragers wijzen soms al naar onzen „strot“.

Omgekeerd: wie tegen het fascisme is, moet niet vragen naar eenige factie, die de meeste kansen biedt, daartegenover front te maken. Ook deze factie kan ons naar de keel vliegen, en ze zal het doen, zoodra ze het pad voor zich eventueel heeft schoongeveegd.

Onze goede God laat ons tegenwoordig tusschen twee, minstens twee vuren doorgaan. Straks tusschen hoogstens twee. Zoolang het er minstens twee zijn, hebben we nog een vrij ruime „kans“ van leven en van ademen. Dat is meteen de kans van bidden. Zijn het hoogstens twee geworden, dan is de „kans“ alweer verminderd. Hoe feller nu de strijd tusschen de stokers van die vuren ontbrandt, des te intenser zal wat hen vereenigt, ook ontbranden: de gemeenschappelijke afkeer van den Christus naar de Schriften. Dat wil zeggen: tenslotte zullen de twee vuren elkander raken: het wordt één vuur, ontstoken tegen den Christus en Zijn kerk. En dan is alle kans op een uitweg, op een asyl voor rustige ademhaling en gebed voorbij. Voorgoed voorbij. Dan wacht nog slechts de vuurdoop.

Den tijd, die ons door de weerhouders gelaten wordt, hebben wij dus te besteden, om onszelf, en vooral onze jeugd, ervan te doordringen, dat de definitieve scheidslijn niet loopt tusschen fascist of communist, jood of ariër, plutoeraat of democraat, maar tusschen Christus en Antichrist, vrouwenzaad en slangenzaad. Wij komen weer bij onze Zondagsschoolwijsheid terecht, — geve God, dat wij haar woorden gaan wegen. De fronten der concurrenten zullen straks verschoven worden. En dwars door alle fronten, die de wereld tot op den laatsten weerhouder toe, zal vermogen te vormen, zal het front loopen van den Christus tegenover den Antichrist. Er zijn kinderen Gods, die nationaal-socialist zich noemen. Er zijn ook kinderen Gods, die communist willen heeten. Tot beiden zullen wij — Amsterdam 1936, de Synode! — moeten komen met de vraag naar hun laatste principiële overtuiging. En gij, mijn ziel, stel gij die vraag u bovenal...

Tegenover de tafel, waar ik dit artikel schrijf, hangt een groot portret van wijlen ds J. C. Sikkel. Ik moet ineens aan één van zijn hamerende woorden denken: wij zijn schapen van Christus, en schapen zijn er nu eenmaal, om geslacht te worden.

Of de dag der slachting nabij is? Ik profeteer niet, en de rookende stokebranden, die vandaag in onze taal de lucht met hun gerucht vervullen, erken ik als profeten niet. Zelfs niet als voorspellers.

Eén ding weet ik: de weerhouders van elkaar zien elkaar nog in de oogen en berekenen nog maar het tijdstip hunner definitieve onderlinge afrekening. Aan de vaststelling van dat moment kwamen ze nog niet toe. Misschien geeft God dan nog weer een periode van rust, waarin nog weer andere frontlijnen kunnen getrokken worden. Maar de dag der slachting komt, — en tot dien tijd toe hebben de schapen dat ééne wachtte dag aanbrak en wij ons aan het station Utrecht verzamelden om gezamenlijk in een gereserveerden wagon de reis aan te vangen, een reis, die ons ongekende vermoënissen, ongekende warmte, maar ook ongekend genot zou brengen. En vooral dit laatste was het meest waard, omdat het niet genot van alledaagschen aard was, maar heel vaak een aandoening, die ons in ons diepste wezen overweldigde, ons dichter bracht bij God, den Schepper van hemel en aarde, die ook den menschen gaven schonk om de wondere dingen van die Schepping in beeldhouwwerk en kleurenpracht weer te geven.

Is het dus te verwonderen, dat ons reisgezelschap spoedig kennis gemaakt had en wij met elkander zaten te praten en van gedachten te wisselen alsof wij elkander van jongsaf gekend hadden. Wat schoot die reis op! Geen wonder ook: wij trekken door België, passeeren het schoone Luik, trekken door het kleine, maar aantrekkelijke Luxemburg, zien Metz, Nancy en ten slotte de Voegen, helaas weder aan weerszijden door Duitschers en Franschen machtig versterkt om bij een volgenden oorlog paraat te zijn. En als wij Straatsburg doortrekken, denken wij vanzelf aan den oorlog van 1870, toen Duitschland als belooning voor het winnen van den krijg den Elzas en Lotharingen als buit eischte en verkreeg, terwijl diezelfde landstreek als gevolg van den grooten oorlog van 1914 weder aan de Franschen kwam. Wonderlijke lotsbeschikking, niet alleen van den enkeling, maar van geheele volkeren, en wanneer wij niet vast stonden in het geloof, dat God het is, die het al bestuurt naar Zijn rechtvaardig en wijs bestel, dan zou door heel de wereld ononderbroken één kreet om vrijheid en recht ten hemel daveren.

Hoe mooi was ten slotte de reis door het schoone Zwitserland, en wat zijn de douane-beambten er vriendelijk en voorkomend. De Zwitsers hebben dien karaktertrek waarschijnlijk te danken aan hun opgroeien te midden van de reuzengebergten van hun vaderland, die hun de gedachten groot maken

grooten
hunner
waarts
en den
van zijn
Dien
de wolv
lingen
schapen.
Voort
Herder
dat van

BENZ

In
Juli de
mee:
„Ik h
ik me
Deze
door te
kunnen
gegadig
haar pl

VERA

In „D
oproep
vroeg, e
voor ee
tingen
Met g
deze op
200 boe
De ged
studium
zelf, da
in drie
was het
één onz
te helpe
Dat
dankba
aangebe
had, zo
vermeld
Ande
doel ee
verantw
voor hu
Dr L. 1
N. f 5,-
H. G. 1
f 2,50;
Tensl
dank v
's-Gr

Tot
vele aa
en van
meer b

bij het
macht
vreden
meest
weegsc
's Av
rustpu
nachte
reisgez
eenig
konder
was w
gender
trekke
hooger
gezelsc
het m
ik het
zelfder
origine
schap
ongeve
moest
naar h
een go
vriend
fen de
mijn l
dankte
schijnl
En 2
zeven
rence,
beeldh
steeds
reuzen
een kl
moeste
tocht
oorzar
macht
met w

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Voetsporen Gods.

IV.

Om nog even terug te komen op de nederdaling van het gouden beeld boven het paleis van Keizer Ming; zoo kent de Schrift — en dan is het geen legende maar heerlijke waarheid — ook gebeurtenissen van plotselinge aard, die den stempel op een heel stuk geschiedenis zetten. Leest b.v. 1 Kon. 17:1, dan staat men verwonderd over dat eensklaps verschijnen van den profeet Elia.

Lezen wij verder de geschiedenis der Koningen in de Heilige Schrift en grijpen daarbij terug naar Gods belofte aan Abraham, dan schittert ons hieruit telkens licht uit het Raadsplan Gods tegen, het licht, dat heenwijst naar de komst van den Verlosser der wereld. Wederom een groote stap op het geschiedenisveld van onzen Christelijken Godsdienst, dien ongeloofigen ons willen opdisschen als uitspruitel of aanhangsel van de som der gedachten, vergaderd door het filosofische wroeten van het naar wijsheid zoekende Heidendom.

Thans naderen wij den derden voetstap in Gods geschiedenis, waarvan wij den indruk sterk waarnemen in het Romeinse Rijk; niet enkel het Rome ten tijde der omwandeling onzes Heeren op aarde, maar wel degelijk ook in het moderne Rome van heden.

Het oude Rome meende het Christendom te kunnen neervellen door het gewelddadig neervellen zijner belijders, en bereikte hiermede niet anders dan het kweken van nieuwe aanhangers, in steeds grooter getale, van den eenigen waarachtigen God, die meer is dan de talrijke goden van Rome en het overige Heidendom.

Het nieuwe Rome, dat haar geschiedenis zoo heerlijk inzette onder bloed en vlammen als zaad der martelaren voor den nieuwen Godsdienst, dit Rome, dat in zijn kinderjaren zoo zuiver koers hield naar de bevelen van den Koning der Kerk, dit nieuwe Rome — en wij moeten dit met diepe droefheid en bezorgdheid aanschouwen — is van oorspronkelijk zuivere Katholieke Kerk, zooals zij in Jeruzalem werd ingesteld, verworpen tot een alleen-zaligmakende Kerk, heeft het pad verlaten, dat de Kerkvader Augustinus zoo helder uitstippelde en een wereldlijk-Hoofd der Kerk van Christus aangesteld, den Paus van Rome, die zich onfeilbaar noemt, en die aan zijn priesters macht verleent, de zonden te vergeven.

Het verworpen en geschonden beeld van de oorspronkelijk zuivere Gemeente des Heeren in Jeruzalem in hetgeen de Katholieke Kerk, vooral in Rome, te zien geeft, heb ik eenige maanden geleden op mijn reis naar Italië aanschouwd en ik kwam dankbaar terug, mij voornemend van de indrukken dezer reis te vertellen, omdat ik dan tevens verhalen mag hoe ik in Rome de waarheid mocht bevestigd zien van het feit, dat het Kruis heerlijk over het Heidendom gezegevierd heeft, wat ook het Ongeloof, het hedendaagsche Boeddhisme — vooral in Europa in den smaak komend — en het moderne Heidendom daartegen in te brengen hebben.

Om op deze dingen dieper in te gaan heb ik de reis naar Rome gemaakt, een gezelschapsreis, door de Ned. Chr. Reisvereniging keurig georganiseerd en flink van stapel geloopt, en ik acht het een voorrecht daarover te mogen verhalen, terwijl ik zou wenschen bij velen den lust op te wekken om zichzelf van het genot en het nut van zulk een reisje te overtuigen. Gelukt mij dit, dan acht ik mij voor mijn moeite dubbel en dwars beloond en wensch dien weetgierigen allen toe, dat hun spaarpot hen tot het bevredigen van dien wensch in staat moge stellen.

Het was op Maandag 28 Juli, dat de lang ver-